

Bodemkwaliteitskaart PFOS en PFOA regio Noordzeekanaalgebied en geactualiseerde Beleidsregels PFAS

De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied heeft in samenwerking met de gemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Amsterdam, Diemen, Haarlemmermeer, Ouder Amstel, Uithoorn, Zaanstad, het waterschap Amstel, Gooi en Vecht, de Hoogheemraadschappen Rijnland en Hollands Noorderkwartier en de provincie Noord-Holland op basis van onderzoek en data-analyse naar PFOS en PFOA de achtergrondconcentratie-niveaus (ACN's) bepaald in de regio om een gezamenlijke Bodemkwaliteitskaart op te stellen. De regionale Bodemkwaliteitskaart geeft invulling aan de mogelijkheid in de Beleidsregels van gemeenten tot vrijstelling van bodemonderzoek en om deze te gebruiken als bewijsmiddel bij grondverzet. Hiermee is de regio Noordzeekanaalgebied één van de eerste regio's die geharmoniseerd beleid heeft voor PFAS.

Deze samenvatting geeft kort weer wat de inhoud is van de geactualiseerde Beleidsregels PFAS en de vastgestelde Bodemkwaliteitskaart (BKK) PFOA/PFOA, en welke mogelijkheden deze bieden. Aan deze weergave zijn geen rechten te ontleen. Daarvoor dient gebruik gemaakt te worden van de bestuurlijk vastgestelde documenten.

De beoordeling van de kwaliteit van de toe te passen grond of baggerspecie moet ook getoetst worden aan de in het Besluit bodemkwaliteit genormeerde stoffen, al dan niet opgenomen in een bodemkwaliteitskaart van de Nota bodembeheer.

1. Wanneer zijn Beleidsregels, ACN-kaart en Bodemkwaliteitskaart van toepassing?

De Beleidsregel is van toepassing op alle PFAS. PFAS is een verzamelnaam voor o.a. PFOS, PFOA en vergelijkbare poly- en perfluorkoolwaterstoffen. De Bodemkwaliteitskaart is enkel van toepassing op PFOS en PFOA.

De Bodemkwaliteitskaart is een weergave van de algemene diffuse (gemiddelde) bodemkwaliteit en gaat voorbij aan (potentiële) bronlocaties. Indien sprake is van handelingen met verontreinigde grond en/of een geval van ernstige bodemverontreiniging met PFAS geldt het Wbb-kader voor PFAS. Voor niet Wbb-bevoegd gezag gemeenten is de provincie Noord-Holland bevoegd gezag (beleidskader provincie N-H: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Water_Bodem/PFAS). De gemeenten Amsterdam en Zaanstad hebben hiermee geharmoniseerd eigen Wbb-beleid. Gemeente Zaanstad moet het Wbb-beleid voor PFAS nog vaststellen.

De (geactualiseerde) Beleidsregels en de Bodemkwaliteitskaart gelden voor toepassing van grond en baggerspecie binnen de hele regio Noordzeekanaalgebied, voor zover die gemeenten dit beleid en de kaart ook hebben vastgesteld en openbaar gemaakt. Op dit moment zijn dat de gemeente Amsterdam (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/gmb-2020-30609.html>) en de gemeente Haarlemmermeer (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/gmb-2020-35438.html>). Overige gemeenten volgen binnenkort.

De ACN-kaart geeft de per zone bepaalde gemiddelde diffuse bodemkwaliteit weer en is de basis voor de indeling in de Bodemkwaliteitskaart. De Bodemkwaliteitskaart bestaat uit een Toepassingskaart en Ontgravingskaart, waarin per stof en per laag de kwaliteitsklasse-indeling bij toepassing en ontgraving is vastgelegd aan de hand van de Beleidsregels, dan wel waarop de bestuurlijk aangewezen Lokale Maximale Waarden zijn weergegeven.

De Bodemkwaliteitskaart geldt in het gebied als wettig bewijsmiddel bij de ontgraving en toepassing van PFOS/PFOA-houdende grond in het beheergebied (dan wel daaraan bestuurlijk gelijkgestelde gebieden) en (gerijpte) baggerspecie binnen de gemeentegrenzen. Daarnaast kunnen de ACN- en Bodemkwaliteitskaarten en het achterliggende kennisdocument gebruikt worden als toetsingsinstrument bij de aanvraag van omgevingsvergunningen, nul- en eindsituatie-bepalingen bij inrichtingen, bij ruimtelijke plannen en bij het bepalen van terugsaneerwaarden voor bodemsaneringen.

De ACN- en Bodemkwaliteitskaarten voor PFOS en PFOA in de regio Noordzeekanaalgebied bestaan uit de volgende kaart-onderdelen:

1. [Achtergrondconcentratieniveau\(ACN\)kaart PFOS/PFOA](#)
2. [Toepassingskaart PFOS/PFOA](#)
3. [Ontgravingskaart PFOS/PFOA](#)

Om voor gebruikers de gebieden aan te duiden waar een bepaalde kwaliteitsklasse voor grond en bagger uit de regio, elders binnen de regio kan worden aangebracht zijn twee gebruikerskaarten opgesteld:

a. [Gebruikerskaart Klasse Vrij toepasbaar PFOS/PFOA:](#)

<https://gisviewer.odnzkg.nl/index.php@PFAS&aan=Gebuierskaart%20voor%20toepassing%20van%20grond/bagger%20met%20kwaliteit%20PFOS/PFOA%20Vrij%20toepasbaar>

b. [Gebruikerskaart Klasse Toepasbaar PFOS/PFOA:](#)

<https://gisviewer.odnzkg.nl/index.php@PFAS&aan=Gebuierskaart%20voor%20toepassing%20van%20grond/bagger%20met%20kwaliteit%20PFOS/PFOA%20Toepasbaar>

2. Wanneer is de Bodemkwaliteitskaart niet van toepassing?

Voor de volgende situaties is de Bodemkwaliteitskaart niet bruikbaar:

- Niet op de kaartonderdelen gemarkeerde (ingekleurde) uitgesloten gebieden;
- (Potentiële) bronlocaties en gevallen van ernstige bodemverontreinigingen met PFAS;
- Bodemlagen dieper dan 1,0 m-m.v.;
- Voor grond die wordt aangeboden en toegepast van buiten de regio. Hiertoe gelden de regels op basis van het landelijk Tijdelijk handelingskader (THK) van 29 november 2019, voor zover deze niet strijdig zijn met de gemeentelijke Beleidsregels. De toetswaarden van het THK moeten op stofniveau gehanteerd worden. De kwaliteit dient met een wettig bewijsmiddel aangetoond te worden, zoals een partijkeuring;
- Het toepassen van grond of baggerspecie door natuurlijke personen (particulieren) anders dan in de uitoefening van beroep of bedrijf;
- Het toepassen van grond of baggerspecie binnen een landbouwbedrijf, indien de grond of baggerspecie afkomstig is van een tot dat landbouwbedrijf behorend perceel waarop een vergelijkbaar gewas wordt geteeld als op het perceel waar de grond of baggerspecie wordt toegepast.

3. Onderzoeksvrijstelling bij ontgraven en toepassen in de regio

In beginsel geldt dat er, onder voorwaarden, vrijstelling is voor onderzoek naar de diffuse aanwezigheid van PFOS en PFOA door gebruik te maken van de kaarten. Voor de overige PFAS geldt dat onderzoek naar andere PFAS verbindingen alleen noodzakelijk is indien er redenen zijn om deze stof(fen) te verwachten.

De Bodemkwaliteitskaart met bijbehorende regelgeving gaat over de op de kaart gemarkeerde percelen, maar aangrenzende percelen die niet gemarkeerd zijn (uitgesloten gebied) kunnen ook onderbouwd onder de BKK regels vallen door middels vooronderzoek aan te tonen dat o.a. het (voormalig) gebruik, de historie, bodempbouw en de bodemkwaliteit vergelijkbaar zijn.

Bij het verspreiden van onverdacht onderhoudsbagger op het aangrenzend perceel geldt geen verplichting voor het uitvoeren van een onderzoek naar de kwaliteit van de ontvangende bodem.

3A. In alle gevallen geldt dat er vooronderzoek moet plaatsvinden

Bij alle gevallen van het toepassen van grond en bagger geldt dat er vooronderzoek moet plaatsvinden op zowel de ontgravingslocatie als de toepassingslocatie om vast te stellen wat de diffuse bodemkwaliteit is door gebruik te maken van de bodemkwaliteitskaart en om uit te sluiten dat er geen bronlocatie aanwezig is voor PFOS en/of PFOA dan wel overige PFAS.

Indien er een reële verdenking bestaat op het aantreffen van PFAS, dient zowel de (water)bodem waar de grond wordt ontgraven of gebaggerd als de bodem waar de grond wordt toegepast, verkennend onderzocht te worden overeenkomstig de geldende NEN 5720, NEN 5740 en conform de Beoordelingsrichtlijnen (BRL-en) en protocollen, zoals die gebruikelijk zijn voor veldwerk en partijkeuringen. Van een reële verdenking is in ieder geval sprake indien op een locatie PFAS-houdend blusschuim is gebruikt of gewerkt is met PFAS, dan wel het aannemelijk is dat de locatie door verspreiding van PFAS, anders dan de diffuse verspreiding van PFOS en PFOA, dermate belast is dat dit kan leiden tot een beperking bij het toepassen van de grond of bagger.

3B. Indien locatiespecifiek onderzoek beschikbaar is

Locatiespecifiek onderzoek volgens de NEN-normen of een partijkeuring gaan altijd boven de kwaliteit die bepaald is op basis van de Bodemkwaliteitskaart, behalve tenzij dit leidt tot bevestiging dat de kwaliteit overeenkomend is met de Bodemkwaliteitskaart.

4. Regels bij het ontgraven en toepassen

In de volgende tabel zijn de toepassingsmogelijkheden voor PFOS en PFOA op basis van de Beleidsregels beknopt weergegeven. Ook staat erin wanneer op basis van de Bodemkwaliteitskaart toepassing mogelijk is. De mogelijkheden aan de hand van de Bodemkwaliteitskaart zijn verwerkt in Gebruikerskaarten.

Voor een beschikbare partij PFOS/PFOA-houdende grond of bagger moeten vóór feitelijke toepassing de volgende stappen doorlopen worden:

Stap 1: Bepalen toe te passen kwaliteit:

- of via afzonderlijk bodemonderzoek op locatie
- of via de Bodemkwaliteitskaart (Ontgravingskaart incl. vooronderzoek)

Stap 2: Bepalen toepassingsmogelijkheden

Stap 3: Keuze toepassingslocatie

Stap 4: Zo nodig toetsen aan beperkingen kwaliteit ontvangende bodem

- of via afzonderlijk bodemonderzoek en indeling bodemfunctie op locatie
- of via Bodemkwaliteitskaart (Toepassingskaart incl. vooronderzoek)

Stap 5: Melden toepassing via Meldpunt bodemkwaliteit.

Overzicht toepassingsmogelijkheden grond/bagger met PFOS/PFOA ($\mu\text{g}/\text{kg}$ d.s.)

Kwaliteit bepaling via: - bodemonderzoek - Ontgravingskaart (Bodemkwaliteitskaart)	Toepassingsmogelijkheden	Benodigde kwaliteit ontvangende bodem
Kwaliteit onbekend: - BKK-uitgesloten gebied - Potentiële bronlocaties	Toepassingsmogelijkheden afhankelijk van kwaliteit na specifiek bodemonderzoek: - Klasse PFOS/PFOA - Niet ingedeeld Vrij toepasbaar - Klasse PFOS/PFOA - Niet ingedeeld Toepasbaar - Klasse PFOS/PFOA -Wonen - Klasse PFOS/PFOA - Industrie - Niet toepasbaar	Afhankelijk van toepassingsmogelijkheden
Klasse Niet ingedeeld – PFOS/PFOA Vrij toepasbaar $\leq 1,5$ PFOS $\leq 1,7$ PFOA	1 Overall toepasbaar binnen regio (Gebruikerskaart Klasse Vrij toepasbaar PFOS/PFOA) 2 PFAS-GBT*	n.v.t. (alle kwaliteiten)
Klasse Niet ingedeeld – PFOS/PFOA Toepasbaar $1,5 < \text{PFOS} \leq 3$ $1,7 < \text{PFOA} \leq 7$	1 Gebiedsspecifieke Zone Stedelijk/ Industrieel (Gebruikerskaart Klasse Toepasbaar PFOS/PFOA) 2 PFAS-GBT* 3 Indien specifiek locatieonderzoek dan dubbele toets	1.n.v.t. (alle kwaliteiten) 2.n.v.t. (alle kwaliteiten) 3. $> 1,5$ PFOS $> 1,7$ PFOA
Klasse PFOS/PFOA - Wonen $3 < \text{PFOS} \leq 5$ $7 < \text{PFOA} \leq 89$	Niet mogelijk via gebruik BKK: Lokaal toepasbaar op basis dubbele toets ontvangstlocatie (strengste bodemfunctie en/of kwaliteit)	> 3 PFOS > 7 PFOA
Klasse PFOS/PFOA - Industrie $5 < \text{PFOS} \leq 50$ $89 < \text{PFOA} \leq 170$		> 5 PFOS > 89 PFOA

*PFAS-GBT: grootschalige bodemtoepassing waarin ook PFAS kan worden toegepast

5. Bijzondere toepassingen

5A. PFAS-GBT

De bijzondere toepassing van grond en bagger boven het grondwater in de kern van een PFAS-Grootschalige bodemtoepassing (PFAS-GBT) is in de basis onafhankelijk van de ontvangende bodemkwaliteit en functie. Derhalve zijn de Bodemkwaliteitskaart en de gebruikerskaarten hierop niet van toepassing.

In een PFAS-GBT mag grond of baggerspecie in de kern altijd worden toegepast met een gehalte lager dan of gelijk aan 7 µg/kg d.s voor PFOA en 3 µg/kg d.s. voor PFOS (en overige PFAS). Voor toepassing in de voor de gebruiksfunctie kritische afdekkende leeflaag geldt overeenkomstig genormeerde stoffen wel de meest kritische waarde op basis van de dubbele toets voor de bodemfunctie en bodemkwaliteit voor PFOS en/of PFOA. Dit kan eventueel voor grond en bagger uit het beheergebied ook leiden tot verruiming van de toepassing in de kern tot deze grenswaarden.

5B. Verspreiden van bagger

Het verspreiden of het voorafgaand aan verspreiden tijdelijk opslaan in een weilanddepot van (onderhouds)baggerspecie met PFOS en PFOA op het aangrenzend perceel is in alle gevallen aanvullend op de msPAF-toets conform het Besluit toegestaan tot een gehalte met maximum van 7 µg/kg ds voor PFOA en 3 µg/kg d.s. voor PFOS (en overige PFAS), mits er geen direct contact (ook ná zetting) met het grondwater plaatsvindt, dan wel invloed naar kwetsbare objecten aan de orde is.

5C. Overige PFAS (en combinaties)

Stoffen behorend tot PFAS, niet zijnde PFOS of PFOA, dienen eveneens afzonderlijk per stof beoordeeld te worden. Voor gehalten van andere stoffen behorend tot PFAS gelden de normen en handelswijze zoals die voor PFOS gelden. Indien sprake is van een combinatie-verontreiniging met meerdere individuele PFAS-verbindingen anders dan PFOS of PFOA, geldt aanvullend op de individuele beoordeling dat de som van die verontreinigingen beoordeeld wordt aan vier maal de waarden voor PFOS.